

האולימפיאדה לא לנד

כישלון המשלחת הישראלית לאולימפיאדה מצער. לספורטאים הישראלים ולאוהדיהם היה זה אירוע מכאיב, אך אין זה אסון לאומי. תמיד ניתן להתנחם בטיעון שלפיו היהודים מצטיינים בשח, אך לא בענפי ספורט אחרים. אולם טיעון זה רחוק מתיאור מלא של המציאות. אכן, היהודים בלטו יותר בתחומים אינטלקטואליים, אך לא חסרו מצטיינים גם בספורט, ודי להזכיר את השחיין היהודי-אמריקאי מארק שפיץ, שזכה בשבע מדליות זהב באולימפיאדת מינכן.

אולם השאלה היא לא רק מה התרחש בתחום הספורט, אלא האם מה שאירע הוא חלק מתופעה רחבה ומדאיגה יותר בתחומים נוספים. כך, למשל, מתברר שישראל מתקשה מאוד, ופעמים איננה מסוגלת כלל, לבצע פרויקטים חיוניים רחבי היקף, שמדינות אחרות, פחות מתקדמות, מבצעות בהצלחה. כבר לפני עשרות שנים הוחלט על הקמת רכבת תחתית בגוש דן. אולי אפילו הניחו אבן פינה. דבר לא קרה. בקהיה, אגב, יש רכבת תחתית, כמו גם במדינות רבות שמצבן הכלכלי לי נופל משלנו. ים המלח גווע בתהליך שנמשך שנים רבות. מדברים ומדברים – דבר לא קורה. למזלנו הותיר לנו הבריטיים שים שדה תעופה בלוד. בשנות ה-90 החליטה ישראל לשרדג, להוסיף טרמינל ולהשלים את מלאכה עד שנת 2000 (הפרויקט כונה "נתב"ג 2000"). במאמצים יוצאי דופן עלה בידי המדינה לסיימו בעיכוב של כארבע שנים "בלבד".

בתחום החינוך משיגים תלמידי ישראל במבחנים בינלאומיים ציונים הרחוקים מלהרשים. במבחני פיז"ה שהתקיימו ב-2009, התברר שממוצע הציונים של הנבחנים הישראלים בקריאה, כמתמטיקה ובמדעים נופל במידה משמעותית מהממוצע במדינות ה-OECD. מתוך 64 המדינות שהשתתפו במבחן ניצבת ישראל במקום ה-36 בקריאה, ובמקום ה-41, הלא מחמיא, במתמטיקה ובמדעים. לכך מצטרפות עובדות מטרידות נוספות: שיעור התלמידים ברמות הבקאות הגבוהות כמתמטיקה הוא 6% ובמדעים 4%, לעומת שיעור ממוצע של 13% ו-8% בהתאמה, במדינות ה-OECD. ואילו אחוז התלמידים בישראל הנמצא בקטגוריות הנמוכות ביותר, בכל התחומים הללו, גבוה בהרבה מהממוצע במדינות ה-OECD.

עדיין ישנם תחומים רבים העשויים לשמש מקור גאווה – בתחום הטכנולוגיה, המחקר ובמחלקות לא מעטות במוסדות להשכלה גבוהה, בחקלאות, בתעשייה, ביזמות ואף בתחום התרבות. אולם בהדרגה מתקבל הרושם שאלה הופכים אט-אט איים בתוך משטח רחב של אפרוריות, בינוניות והידרדרות, ההולך ומתפשט ומאיים לבלוע את סביבותיו. התחום המדאיג ביותר, וכנראה זה שיש לו השלכה על רוב התחומים האחרים, הוא תחום הממשלה ומוסדות השל"טון. הצלחתה העיקרית של הממשלה היא בהישרדות, נושא שהממשלה הנוכחית הקדישה לו אנרגיה ניכרת, הן בחקיקה שנועדה להקל על "התפצלות" מפלגות (מה שכונה "חוק מורפוז", המכחיש שהחוק נוגע לו) והן בניסיון להביא לפיצול כזה ו"לרכישת" החלק שייאות להתפצל.

מעבר לכך צמחה הממשלה בממדיה, הפכה לממשלה הגדולה בתולדות המדינה. היא מונה כ-39 שרים וסגני שרים, כך שיותר ממחצית חברי הקואליציה זכו להיכלל בה (לעומת 12 שרים בלבד בממשלת ישראל הראשונה). זהו המשך לא מלהיב לממשלות ישראל, המושתתות על קואליציות של מפלגות בעלות אג'נדות סותרות, עוסקות ב"כיבוי שריפות", אך מתקשות להתמודד עם בעיות היסוד בתחום החינוך, הבריאות, הדיוור, השירות הצבאי (כולל חוק טל) ומכנה הצבא, הפערים הכלכליים והחברתיים והירידה ברמת השירות הציבורי, שלא לדבר על בעיית היסוד הנוגעת ליחסינו עם הפלסטינים. רק שינוי יסודי בתרבות השלטון ובשיטת הבחירות והממשל יוכלו להביא לשיפור, אלא שפתרון בתחום זה איננו נראה באופק. ■

דעות
אחרונות
9.8.2012